

ÚRAD KOMISÁRA
PRE DETI
Aby deti ostali deťmi

Centrum pre deti a rodiny Skalica

Správa z monitoringu národného preventívneho mechanizmu

Adresa zariadenia: Pri potoku, Skalica, 909 01 Skalica
Zriaďovateľ : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Riaditeľ: Mgr. Marta Nováková
Typ zariadenia: Centrum pre deti a rodiny
Dátum návštevy: 25-26.02.2025
Dátum vydania správy: 16.06.2025
Číslo spisu: KPD-MPS 52/2025
Forma návštevy: neohlásená
Návštevu vykonali: Mgr. Veronika Mrázová, Mgr. Gabriela Cabanová,
Mgr. Martina Jamečná, Ivan Lakatoš

prof. MUDr. Jozef Mikloško, PhD.
komisár pre deti

Obsah

Obsah.....	2
1. Úvodné informácie.....	3
1.1. Národný preventívny mechanizmus, ciele a postupy.....	3
1.2. Charakteristika monitorovaného zariadenia.....	5
1.3. Priebeh návštevy.....	6
1.4. Závery z návštevy.....	7
2. Monitorované oblasti.....	10
2.1. Realizácia najlepších záujmov dieťaťa prostredníctvom vzťahov v zariadení.....	10
2.2. Režimové opatrenia.....	11
2.3. Kontakt s okolitým svetom / Realizácia práv dieťaťa na kontakt s biologickou rodinou a kroky smerujúce k návratu dieťaťa do svojej biologickej rodiny.....	15
2.4. Realizácia práv dieťaťa na oddych a voľný čas.....	188
2.5. Vedenie spisovej dokumentácie.....	19
2.6. Prostredie a materiálne podmienky zariadenia.....	20
2.7. Personál zariadenia.....	23
3. Prehľad opatrení komisára pre deti.....	24
3.1. Prehľad opatrení.....	24
3.2. Prehľad príkladov dobrej praxe.....	24

1. Úvodné informácie

1.1. Národný preventívny mechanizmus, ciele a postupy

Komisár pre deti plní od roku 2023 **úlohy národného preventívneho mechanizmu** v Slovenskej republike (ďalej len „NPM“) podľa Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (tu uvedený protokol a dohovor ďalej len „Opčný protokol“ a „Dohovor“)¹.

Účelom NPM je zavedenie **systemu pravidelných návštev** (monitoringov) vykonávaných nezávislými medzinárodnými a národnými orgánmi na miestach, kde sú osoby pozbavené ich slobody, v záujme predchádzania mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „zlé zaobchádzanie“).

Postavenie NPM sa v zmysle čl. 3 opčného protokolu v Slovenskej republike zverilo do pôsobnosti troch už existujúcich orgánov ochrany ľudských práv - verejného ochrancu práv, komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Vo vzťahu ku pôsobnosti komisára pre deti **ide o výkon systematických návštev na miestach, kde sa nachádza alebo môže nachádzať osoba, ktorá je dieťaťom**. Ide nielen o miesta, kde takéto osoby sú alebo môžu byť obmedzené na slobode orgánmi verejnej moci, ale aj o miesta, kde takéto osoby sú alebo sa môžu nachádzať v dôsledku odkázanosti na poskytovanie starostlivosti, a to bez ohľadu na to, či ide o zariadenia štátne alebo súkromné.² Cieľom národného preventívneho mechanizmu je zabrániť mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu **zo strany štátu**, teda len v miestach a na miestach, kde štát vystupuje prostredníctvom svojich zamestnancov alebo poverených osôb; Výkon NPM sa riadi internými predpismi Úradu komisára pre deti (ďalej len „ÚKPD“).

Slovenská republika má vytvorené represívne a kontrolné mechanizmy pre miesta, kde sú umiestnené maloleté deti bez možnosti opustiť tieto miesta. **Úlohou NPM je však vytvorenie preventívneho mechanizmu, s cieľom pôsobiť do budúcnosti**. Hlavnou pracovnou metódou je rozširovanie tzv. „best practices“, ktoré sú systematicky zbierané, analyzované a následne implementované do praxe, a to aj zo zahraničia.

Podľa odporúčaní OSN pre NPM bol vypracovaný **harmonogram návštev**, ktorého kritériá zohľadňujú geografické a logistické princípy tak, aby bolo možné vykonať návštevy vo všetkých miestach bez výnimky, kde sa nachádzajú maloleté deti a aby vykonanie návštev bolo systematické, teda opakované v horizonte niekoľkých rokov tak, aby bolo efektívne.

¹ § 4 ods. 1 písm. b) bod 2. Zákona 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím“).

² § 4 ods. 2 písm. h) Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

Komisár pre deti sa **pri návštevách zariadení zameria na odhaľovanie systémových nedostatkov**, ktoré vedú alebo by mohli viesť k zlému zaobchádzaniu s osobami umiestnenými v zariadeniach. Komisár pre deti skúma tak hmotné podmienky pobytu v zariadeniach, ako aj jeho inštitucionálny rámec, a všíma si záruky proti zlému zaobchádzaniu, t. j. mieru zabezpečenia práv osôb obmedzených na slobode a mieru ich praktického uplatňovania.³ Monitoring vykonávajú zamestnanci ÚKPD najmä rozhovormi s vedením a zamestnancami zariadenia, rozhovormi s deťmi umiestnenými v zariadení, pozorovaním priestorov zariadenia, nahliadaním do spisov a iných úradných záznamov.

Po **každom monitoringu sa spracuje správa**⁴. Správa sa skladá z jednotlivých častí – monitorovaných oblastí, kde sa popisujú zistené skutočnosti. V prípade zistených nedostatkov obsahuje správa návrh prostriedkov nápravy⁵ alebo žiadosť o prijatie opatrení⁶ s určenou lehotou na vykonanie nápravy. V prípade, že zariadenie má v nejakej oblasti dobré výsledky, resp. vhodne nastavené postupy, správa môže konštatovať, že takýto postup možno považovať za dobrú prax (tzv. „best-practices“).

Správa sa následne posieľa **na vyjadrenie monitorovanému zariadeniu**, s určenou lehotou na vyjadrenie. Zariadenie sa v určenej lehote má vyjadriť k navrhnutým prostriedkom nápravy/opatreniam a spôsobu ich realizácie. V prípade nedostatočnej odpovede zariadenia, zariadenie bude požiadané o doplnenie informácií, prípadne vzhľadom na charakter situácie bude informovaný nadriadený orgán. V zariadení je spravidla vykonaná komisárom pre deti opätovná návšteva, za účelom preverenia nápravy zistených nedostatkov.

Finálna verzia správy sa **zverejňuje v anonymizovanej podobe na webovom sídle ÚKPD** a posieľa sa koordinačnému orgánu NPM, ktorým je verejný ochranca práv.⁷ Sprístupnenie správy a oboznámenie verejnosti s nedostatkami a príkladmi dobrej praxe pomáha naplňať účel NPM, ktorým je prevencia zlého zaobchádzania.

³ Ako uvádza aj dôvodová správa k vládnomu návrhu zákona č. 1354/2023, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

⁴ § 5 ods. 3 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁵ § 4 ods. 2 písm. f) Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁶ § 4 ods. 2 písm. a) bod 4 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

⁷ § 5 ods. 3 Zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

1.2 Charakteristika monitorovaného zariadenia

Centrum pre deti a rodiny Skalica (ďalej aj ako „CDR“ alebo „zariadenie“) je štátna rozpočtová organizácia, ktorej zriaďovateľom je Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.

Centrálne (administratívna časť) CDR sa nachádza priamo v meste Skalica. V CDR sa nachádzajú maloleté deti a mladí dospelí vo veku od narodenia do dosiahnutia plnoletosti a osamostatnenia sa, najdlhšie do 25 rokov veku, najmä obyvatelia s trvalým pobytom v Trnavskom kraji, komunikujúci v slovenskom jazyku, nevynímajúc maloleté deti a mladých dospelých s ťažkým zdravotným postihnutím.

CDR vykonáva pobytovou formou nasledovné opatrenia:

1. Pobytové opatrenia súdu, t.j. opatrenia dočasne nahrádzajúce dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe
 - a. rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti⁸
 - b. rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia⁹
 - c. rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia;¹⁰
2. Pobytové opatrenie na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa
 - a. na požiadanie orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately o dočasné krízové umiestnenie dieťaťa;¹¹
3. Dobrovoľné pobytové opatrenia pre deti na základe
 - b. dohody s rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa¹²
 - c. požiadania dieťaťa;¹³
4. Dobrovoľné pobytové opatrenia pre plnoleté fyzické osoby.¹⁴

Pobytové opatrenia súdu sú vykonávané:

- a. v piatich profesionálnych náhradných rodinách s kapacitou 10 miest, resp. podľa obsadenosti pracovných miest profesionálnych náhradných rodičov,
- b. v dvoch samostatne usporiadaných skupinách zriadených so samostatným stravovaním, hospodárením a vyčleneným rozpočtom,
- c. v šiestich špecializovaných samostatných skupinách pre deti (tri skupiny s opatrovateľskou starostlivosťou a tri skupiny s ošetrovateľskou starostlivosťou), ktorých

⁸ § 54 Zákona č. 36/2005 Z. z. zákona o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“)

⁹ § 365 a 367 Zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“)

¹⁰ § 37 ods. 3 Zákona o rodine.

¹¹ § 45 ods. 1 písm. c) bod 1 Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon č. 305/2005 Z. z.“)

¹² § 47 Zákona č. 305/2005 Z. z.

¹³ § 46 ods. 1 písm. a) bodu 2 Zákona č. 305/2005 Z. z.

¹⁴ § 46 ods. 1 písm. b) bod 2 a § 46 ods. 1 písm. c) Zákona č. 305/2005 Z. z.

zdravotný stav vyžaduje osobitnú starostlivosť výlučne pobytovou formou na základe lekárskeho posudku podľa osobitného predpisu, s mentálnym postihnutím, s telesným postihnutím a s kombináciou týchto postihnutí (z čoho sú 3 miesta určené pre dobrovoľný pobyt detí s ŤZP, pričom všetky z vyššie uvedených špecializovaných samostatných skupín s opatrovateľskou a ošetrovateľskou starostlivosťou sú zriadené ako skupiny so samostatným stravovaním, hospodárením a vyčleneným rozpočtom).

Údaje o zariadení:

Maximálna schválená kapacita zariadenia podľa rozhodnutia príslušnej inštitúcie.	84
Celkový počet detí umiestnených v čase vykonania monitoringu.	61
Počet mladých dospelých z celkového počtu umiestnených v čase monitoringu	3
Počet detí v profesionálnej náhradnej rodine z celkového počtu umiestnených v čase vykonania monitoringu.	4
Ktoré pracovné pozície nie sú v zariadení obsadené v čase vykonania monitoringu?	Neobsadených je 6,25 pozícií: zástupca riaditeľa, liečebný pedagóg, špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, asistent pedagóga, psychiater
Počet maloletých matiek umiestnených v zariadení v čase vykonania monitoringu.	0
Počet detí so zdravotným postihnutím umiestnených v zariadení v čase vykonania monitoringu	32
Spôsob usporiadania skupín	Skupiny sú usporiadané podľa individuálnych potrieb detí, špecifických potrieb detí s rešpektovaním súrodeneckých väzieb

1.3 Priebeh návštevy

Zamestnanci ÚKPD počas **dvojdňovej neohlásenej návštevy** realizovali prehliadku zariadenia, vrátane vonkajších priestorov, viedli rozhovory s riaditeľkou zariadenia, vedúcou sociálneho úseku pre samostatne usporiadané skupiny, sociálnymi pracovníčkami, vychovávateľmi, psychológmi a deťmi na skupinách. Súčasťou monitoringu bolo aj preskúmanie spisovej dokumentácie náhodne vybranej vzorky detí, a ostatnej relevantnej dokumentácie vedenej CDR.

Zamestnanci CDR poskytli pri monitoringu plnú súčinnosť, za čo im tím NPM vyjadruje poďakovanie.

1.4 Závěry z návštěvy

Na základe vykonaného monitoringu komisár pre deti konštatuje, že v zariadení **nebolo zistené v čase monitoringu zlé zaobchádzanie s deťmi v zmysle Dohovoru. Zariadenie poskytuje starostlivosť deťom na vysokej odbornej úrovni.**

V zariadení boli zistené **také postupy, ktoré možno označiť ako príklady dobrej praxe, týkajúce sa najmä:**

- vytváranie bezpečného prostredia založeného na dôvere, rešpekte a stabilite, kde deti vnímajú vychovávateľov ako blízke, spoľahlivé a empatické osoby,
- vedenia knihy odkazov, vrátane individuálnych pochvál,
- aktívna participácia dieťaťa na vytváraní plánov sociálnej práce a vpisovaní svojich úloh do plánu,
- špecifickej zdravotnej a paliatívnej starostlivosti poskytovanej na odbornej úrovni.

V zariadení za aktuálnych podmienok **komisár pre deti identifikuje priestor na zlepšovanie v týchto oblastiach:**

- rozšírenie návštevných hodín pre rodinných príslušníkov a blízke osoby aj na popoludnie a víkendy,
- prehodnotenie nastavení a postupov pri odoberaní mobilných telefónov starším deťom.

Prehľad opatrení ako aj príkladov dobrej praxe je uvádzaný v texte pri jednotlivých monitorovaných oblastiach, ako aj zosumarizovaný v kapitole č. 3.

Súčasne, zariadeniu bol hneď po vykonaní monitoringu zaslaný prehľad predbežných opatrení, ktoré je potrebné zrealizovať bezodkladne, prípadne v krátkom časovom horizonte, ku ktorému sa v stanovenej lehote zariadenie vyjadrilo.

Prehľad prijatých predbežných opatrení, spolu s vyjadrením CDR:

Tím NPM všetky svoje zistenia dôsledne dokumentuje a pri vypracúvaní predbežnej aj záverečnej správy vychádza z objektívnych a aj overiteľných údajov získaných počas samotného priebehu monitoringu, bez vplyvu subjektívnych hodnotení. Zároveň je každému monitorovanému subjektu poskytnutý priestor na vyjadrenie sa k zisteniam, pričom tieto stanoviská sú v tejto správe uvedené v plnom znení.

Termín plnenia	Prijaté opatrenie
Bezodkladne	<p><u>CDR:</u> Zabezpečiť internú edukáciu personálu k téme vzťahovej väzby (prostredníctvom psychológov zariadenia) a k téme šikany.</p> <p><u>Vyjadrenie:</u></p>

Edukácia k spomínaným témam prebieha v našom zariadení už niekoľko rokov internou či externou formou. Rovnako aj tento rok máme vypracovaný plán edukácie, preventívnych aktivít a plán komunitných stretnutí s deťmi. (Pozn.: zariadenie priložilo uvedený plán k vyjadreniu). Len dodávam, že edukácia nie je jedinou podmienkou vzniku vzťahovej väzby, najmä u detí s tak zložitou životnou históriou. Z tohto dôvodu sa snažíme zabezpečiť všetky podmienky pre vznik a kvalitu vzťahovej väzby.

Problematikou neadekvátneho a nevhodného správania sa detí navzájom, prípadne neadekvátneho a nevhodného správania sa detí voči personálu, sa zaoberáme formou prevencie ale i flexibilným riešením vzniknutého problému. V našom zariadení sa nejedná o bežný jav. Momentálne je v riešení problematickejšie prijatie nového dieťaťa na jednu zo samostatných skupín. Ako deti tak i personál je podporovaný a usmerňovaný odborným tímom. V spolupráci s odborným tímom, vychovávateľmi a deťmi samotnými sa snažíme pristupovať k obojstranným stranám citlivo a profesionálne. Ide o dlhodobý proces s cieľom eliminovať výskyt situácií, v ktorých neadekvátne a nevhodné správanie neprekročí hranicu opakovanej prevahy sily.

Poznámka tímu NPM:

Zariadenie sa venuje téme vzťahovej väzby, ktorá je aj súčasťou komunitného plánu, avšak poznatky nie sú systematicky zdieľané ani uplatňované v praxi celého kolektívu. Odporúčame prehlbiť odborné vzdelávanie a zabezpečiť prenos poznatkov do každodenného fungovania všetkých zamestnancov.

CDR: Zabezpečenie etického kódexu v rámci mlčanlivosti pri získavaní informácií z dôverných rozhovorov s dieťaťom. Osoba, ktorá vedie rozhovor s dieťaťom, je povinná chrániť jeho súkromie a informovať dieťa o podmienkach, za ktorých môžu byť informácie zdieľané v súlade s právnymi a etickými normami.

Vyjadrenie: Všeobecné povinnosti psychológa (iného odborného zamestnanca) a zásady poskytovania psychologických (iných odborných) služieb sú upravené v etickom kódexe, ktorý bol, je a vždy bude základným a záväzným pilierom (normou) práce zamestnancov CDR Skalica.

Informácie poskytnuté psychológovi (či inému odbornému pracovníkovi) sú považované za dôverné a povinnosť mlčanlivosti trvá aj po skončení spolupráce s klientom. K porušeniu profesionálnej mlčanlivosti môže dôjsť len v špecifických prípadoch, ktoré sú vymedzené legislatívou a etickým kódexom. Za špecifické prípady považuje legislatíva a etický kódex ohrozenie verejnej bezpečnosti, ohrozenie bezpečnosti klienta a nebezpečenstvo suicídia klienta. V tomto prípade platí oznamovacia povinnosť. O zásadách mlčanlivosti a špecifických prípadoch jej porušenia sú deti v našom zariadení vždy primerane veku vopred informované.

	<p><u>Poznámka tímu NPM:</u></p> <p><i>V kontexte zabezpečenia etického kódexu považujeme za podstatné nielen jeho formálne prijatie, ale najmä dôsledné uplatňovanie jeho zásad v každodenných činnostiach zariadenia. Na základe rozhovorov s deťmi sme zaznamenali prejavy oslabenej dôvery voči určitému zamestnancovi. Deti uvádzali, že sa tejto osobe zverili s dôvernými informáciami, ktoré však podľa ich vnímania následne neboli uchované v súkromí, ale sprostredkované vedeniu. Táto skúsenosť u nich vyvolala pocit neistoty a obavy z otvorenej komunikácie, čo môže mať v budúcnosti nepriaznivý vplyv na kvalitu vzťahov, ako aj na účinnosť poskytovanej podpory.</i></p> <p><i>Tak ako bolo konštatované počas monitoringu v zariadení, odporúčame venovať zvýšenú pozornosť praktickému dodržiavaniu princípov dôvernosti, citlivosti a transparentnosti v každodennej interakcii s deťmi, aby sa podporilo bezpečné prostredie a posilnila ich dôvera. Zároveň odporúčame prehodnotiť interné komunikačné nastavenia tak, aby boli zachované zákonné a bezpečnostné požiadavky a súčasne nebolo narušené právo dieťaťa na súkromie.</i></p>
Do 31.03. 2025	<p><u>CDR:</u> Zabezpečiť systém uzamykania toaliet, ktorý umožní ich zamknutie, ale zároveň umožní otvorenie dverí zvonka v prípade potreby, s ohľadom na bezpečnosť malých, ale aj väčších detí. Tento prístup zabezpečí rovnováhu medzi právom detí na súkromie a potrebou zabezpečiť ich bezpečnosť v núdzových situáciách.</p> <p><u>Vyjadrenie:</u> Toalety v našom zariadení sú a boli vybavené, aj počas prebiehajúceho monitoringu NPM, okrúhlu rozetou s uzamykacou páčkou. V prípade núdze sa dá páčka otvoriť aj z vonkajšej časti. Deti takto majú zabezpečené plné súkromie a zároveň bezpečnosť v núdzových situáciách. (Pozn.: zariadenie priložilo fotografie uvedených uzamykacích systémov).</p> <p><u>Poznámka tímu NPM:</u></p> <p><i>V čase našej návštevy sme zaznamenali, že v zariadení fungujú rôzne skupiny detí vrátane špecializovaných skupín, pričom podmienky týkajúce sa uzamykania toaliet sa medzi jednotlivými časťami zariadenia líšia. V niektorých priestoroch nebolo deťom umožnené toalety uzamknúť, čo môže predstavovať zásah do ich práva na súkromie a dôstojnosť.</i></p>

2. Monitorované oblasti

2.1. Realizácia najlepších záujmov dieťaťa prostredníctvom vzťahov v zariadení

2.1.1. Vzťahy medzi deťmi a zamestnancami zariadenia

Na základe zistení monitorovacieho tímu počas výkonu preventívnej návštevy sa vzťahy medzi deťmi a zamestnancami zariadenia javili ako stabilné, založené na vzájomnej dôvere, rešpekte a primeranej miere profesionality.

Deti opakovane uvádzali, že v prípade potreby sa najčastejšie obracajú na vychovávateľov, ktorých vnímajú ako dostupné, spoľahlivé a podporné osoby. Vychovávatelia boli deťmi opisovaní ako pokojní, empatickí a láskaví dospelí, ktorí sú pre nich oporou v každodenných situáciách.

Pozorovania uskutočnené počas výkonu monitoringu potvrdzujú, že správanie vychovávateľov voči deťom bolo dôsledne rešpektujúce, podporné a v súlade so zásadami starostlivosti zohľadňujúcej najlepší záujem dieťaťa. Deti sa v prítomnosti zamestnancov správali uvoľnene a prirodzene, bez známok stresu, napätia či diskomfortu.

Komunikačné nastavenie v zariadení reflektuje prístup, ktorý je zároveň rešpektujúci i blízky – deťom zamestnanci tykajú, pričom deti zamestnancom vykajú a oslovujú ich krstnými menami. Tento spôsob komunikácie prispieva k vytváraniu bezpečného, predvídateľného a dôstojného prostredia, v ktorom sú deti vnímané ako rovnocenné osoby s právom na vlastný názor a prežívanie.

Deti boli aktívne zapojené do organizovaných voľnočasových a rozvojových aktivít, ktoré zodpovedali ich individuálnym záujmom a potrebám. Počas individuálnych rozhovorov s členmi monitorovacieho tímu spontánne a otvorene zdieľali svoje postoje, pocity a skúsenosti. Z rozhovorov vyplynulo, že vychovávatelia systematicky vedú deti k samostatnosti, osobnej zodpovednosti a zapájaniu sa do každodenných domácich činností, čím napomáhajú rozvoju ich praktických a sociálnych kompetencií.

Celkovo bola atmosféra v zariadení deťmi hodnotená ako pokojná, stabilná a podporná. Na škále subjektívnej spokojnosti (0 – úplná nespokojnosť, 10 – úplná spokojnosť) väčšina detí uviedla hodnoty v rozmedzí 7 až 10. Nižšie hodnoty boli spravidla podmienené absenciou kontaktu s biologickou rodinou, pričom nezazneli výhrady voči personálu ani podmienkam v zariadení.

Možno konštatovať, že príkladom dobrej praxe v CDR je vytváranie bezpečného prostredia založeného na dôvere, rešpekte a stabilite, kde deti vnímajú vychovávateľov ako blízke, spoľahlivé a empatické osoby. Deti sú vedené k samostatnosti, zapájajú sa do

organizovaných aktivít a majú priestor vyjadriť svoje pocity, čo prispieva k ich celkovej spokojnosti.

2.1.2. Vzťahy medzi deťmi

Vzťahy medzi deťmi v čase výkonu monitoringu v CDR pôsobili prevažne pozitívnym dojmom. Komunikácia medzi deťmi prebiehala pokojne, vecne a v duchu vzájomného rešpektu. Počas monitoringu boli pozorované viaceré spoločné aktivity detí, ako napríklad spoločenské hry, neformálne rozhovory či oslava narodenín, ktoré prebiehali v atmosfére vzájomnej spolupráce a priateľstva.

Deti sa vo výpovediach nevyjadrovali o tom, že by v zariadení zažívali fyzické násilie alebo agresívne správanie zo strany iných detí. Zaznamenaný bol jeden prípad slovného znevažovania jedného dieťaťa v rámci skupiny. O uvedenej situácii sú vychovatelia informovaní a aktívne sa jej riešeniu venujú. Ďalší prípad šikany bol zaznamenaný mimo zariadenia, konkrétne v školskom prostredí. Po jeho oznámení vychovávateľom boli prijaté otenia, ktoré viedli k ukončeniu nevhodného správania.

V zariadení neboli zaznamenané prejavy rasizmu, používanie hanlivých prezývok ani iné formy diskriminácie. Konfliktné situácie medzi deťmi sa vyskytujú v miere zodpovedajúcej ich veku a špecifikám kolektívneho života, pričom sú operatívne riešené zamestnancami v spolupráci s deťmi, s dôrazom na zachovanie dôstojnosti a bezpečia všetkých zúčastnených.

V oblasti prevencie nežiaducich javov sa deti zúčastňujú preventívnych programov realizovaných v rámci školského vyučovania, vo vnútornom režime zariadenia, ako aj pri organizovaných aktivitách mimo zariadenia. Vzájomné vzťahy medzi deťmi prispievajú k vytváraniu podporného a bezpečného prostredia, ktoré má pozitívny vplyv na celkovú atmosféru v zariadení.

2.2. Režimové opatrenia

2.2.1. Adaptácia

Počas monitoringu neboli zaznamenané nevhodné postupy pri adaptácii.

Pri štandardnom prijatí dieťaťa za účelom pobytového opatrenia sú prítomní sociálny pracovník, zodpovedný vychovávateľ, prípadne psychológ, ako aj rodič dieťaťa alebo iná blízka osoba. Dieťa a jeho sprevádzajúca osoba sú informovaní o účele pobytu, režime zariadenia, forme spolupráce s rodinou, podmienkach návštev a vychádzok, možnostiach návratov do domáceho prostredia, školskej dochádzke, poskytovaní zdravotnej starostlivosti a dostupných sociálnych príspevkoch.

Dieťa je predstavené skupine, oboznámené s denným režimom, domácim poriadkom, systémom odmien a represii a možnosťami voľnočasových aktivít. Zodpovedný vychovávateľ

zároveň zisťuje osobné návyky dieťaťa, špecifiká správania a sociálne väzby, ktoré môžu ovplyvniť jeho adaptáciu v skupine.

Program CDR je zverejnený na webovej stránke zariadenia a deti sú s jeho obsahom oboznamované individuálne – pred prijatím alebo bezprostredne po prijatí – v závislosti od ich veku a mentálnej úrovne. Oboznamovanie zabezpečuje sociálny pracovník a zodpovedný vychovávateľ.

2.2.2. Terapeutický prístup k dieťaťu

V zariadení pôsobí psychologička, ktorá vykonáva systematickú odbornú činnosť a vedie podrobnú psychologickú dokumentáciu, vrátane prehľadnej evidencie individuálnych stretnutí s deťmi. Psychologická podpora je zabezpečovaná pravidelne, v priemere raz mesačne pre každé dieťa, s možnosťou častejšej intervencie v závislosti od individuálnych potrieb.

V rámci intervencií psychologička využíva široké spektrum metód vrátane autogénneho tréningu, individuálnych rozhovorov a aktivít zameraných na rozvoj kognitívnych funkcií prostredníctvom štruktúrovaných hier. Práca psychologičky v mnohých prípadoch presahuje rámec psychologickéj diagnostiky a poradenskej činnosti a v praxi nadobúda charakter špeciálnopedagogickej alebo liečebno pedagogickej intervencie, najmä pri deťoch so závažným zdravotným znevýhodnením.

Pri práci s deťmi bez špeciálnych vzdelávacích alebo zdravotných potrieb psychologička využíva štandardizované intervenčné prístupy. Dôraz je kladený na zapájanie rodinného prostredia a ďalších pre dieťa významných osôb do podporného procesu, čím sa podporuje kontinuita starostlivosti a zvyšuje efektivita intervencií.

Psychologická podpora sa realizuje najmä formou individuálnych sedení, ktorých ciele sú zadefinované v spolupráci s dieťaťom a vychádzajú z jeho konkrétnej situácie. V prípade viacerých detí bol cieľ intervencie formulovaný ako „zlepšenie a stabilizovanie životnej situácie dieťaťa“.

Diagnostické posúdenia sa v prípade potreby realizujú v spolupráci s príslušným Centrom poradenstva a prevencie (CPP), ktoré poskytuje zariadeniu odborné výstupy a správy.

Psychologička sa aktívne venuje aj riešeniu vzťahových konfliktov medzi deťmi, vrátane prípadov šikanovania dieťaťa so zdravotným znevýhodnením na jednej zo skupín. V tejto téme komunikuje s deťmi aj vychovávateľmi. V rámci monitoringu bola s odborným tímom diskutovaná potreba cielej intervencie, vrátane **posilnenia kompetencií pracovníkov v oblasti prevencie a riešenia šikanovania. Zariadeniu bolo odporúčané ďalšie vzdelávanie v tejto oblasti.**

Zariadenie organizuje komunitné stretnutia detí za účasti odborného tímu aj vedenia, ktoré slúžia ako podporný nástroj pre budovanie bezpečných vzťahov. Psychologička sa dlhodobo

zaujíma o tému vzťahovej väzby a venuje jej systematickú pozornosť, pričom priebežne sleduje a rozširuje svoje poznatky v oblasti rôznych terapeutických prístupov, ktoré však aktuálne v praxi cielene neaplikuje. Na základe rozhovorov so zamestnancami sme zistili, že hoci sa psychologička tejto téme venuje, jej poznatky nie sú v dostatočnej miere odovzdávané ostatným členom tímu. Téma vzťahovej väzby je síce súčasťou komunitného plánu, no počas monitoringu sme v praktickom fungovaní zariadenia nezaznamenali jej systematické uplatňovanie.

Zariadeniu preto odporúčame pokračovať a zároveň prehĺbiť odborné vzdelávanie v tejto oblasti, s dôrazom na zdieľanie poznatkov a ich premietnutie do každodennej praxe všetkých zamestnancov.

Medzi odborné postupy v CDR patria komplexná diagnostika prípadu, individuálne poradenstvo, komunitné a skupinové stretnutia, nácvik komunikačných a praktických zručností, rolové hry, ako aj stretnutia s mladými dospelými po ukončení pobytu v CDR. Metódy sú volené individuálne podľa potrieb dieťaťa a jeho okolia. Podľa aktuálnych potrieb sú do spolupráce zapájané aj externé subjekty s cieľom zabezpečiť komplexnú odbornú starostlivosť.

CDR zohráva **klúčovú úlohu pri poskytovaní vysokošpecializovanej zdravotnej starostlivosti, za čo mu celý tím NPM vyjadruje uznanie.** Prioritou zariadenia je zaistiť komplexnú starostlivosť o deti s ťažkými a nevyliciteľnými ochoreniami. V tejto oblasti CDR úzko spolupracuje s neziskovou organizáciou Plamienok, n.o., ktorá sa zameriava na detskú paliatívnu starostlivosť. Takáto súčinnosť umožňuje poskytovať nielen kvalitnú zdravotnú, ale aj psychologickú a sociálnu podporu deťom a ich rodinám.

Tím zdravotných sestier v úzkej koordinácii s odborníkmi z Plamienka zmierňuje bolesť a symptómy chronických ochorení, konzultuje postupy s lekármi a sociálnymi pracovníkmi a prispôsobuje starostlivosť individuálnym potrebám dieťaťa pri zachovaní jeho dôstojnosti. Paliatívna starostlivosť tak tvorí prirodzenú súčasť prístupu CDR ku každému dieťaťu.

Spôsob poskytovania špecifickej zdravotnej starostlivosti a paliatívnej starostlivosti v podmienkach CDR, zameraný na zachovanie dôstojnosti detí, vytváranie priaznivých podmienok pre ich život a zaistenie vysokej profesionality ošetrovateľského personálu, hodnotí komisár ako príklad dobrej praxe.

2.2.3. Ukladanie výchovných prostriedkov dieťaťu

Počas výkonu monitoringu bolo zistené, že maloletým deťom sú už pri nástupe do zariadenia poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie o vnútornom režime zariadenia, vrátane pravidiel správania a dôsledkov ich prípadného porušenia. Informovanie prebieha primerane veku a individuálnym schopnostiam dieťaťa a slúži na vytvorenie predvídateľného a bezpečného prostredia.

V prípade porušenia pravidiel má dieťa možnosť aktívne participovať na výbere výchovného prostriedku. Tento participatívny prístup zahŕňa priestor pre dieťa, aby navrhlo formu opatrenia,

ktorú samo považuje za primeranú a spravodlivú vo vzťahu k vzniknutej situácii. Zariadenie týmto spôsobom podporuje zodpovednosť detí za vlastné správanie, reflektovanie dôsledkov konania a rozvoj sebaregulačných mechanizmov.

Uvedený prístup predstavuje pozitívny príklad rešpektujúcej výchovnej praxe, ktorá posilňuje participáciu detí na rozhodovacích procesoch, zároveň podporuje ich aktívne zapájanie sa do riešenia vzniknutých situácií a prispieva k rozvoju vnútornej motivácie k dodržiavaniu pravidiel.

V dokumentácii CDR (v „knihe odkazov“) boli vedené záznamy o uložených výchovných prostriedkoch, ktoré boli zhodnotené monitorovacím tímom ako primerané okolnostiam incidentu. Zároveň kniha obsahovala aj vyšší počet individuálnych pochvál, ktoré slúžia ako pozitívny motivačný prostriedok pri posilňovaní žiaducich foriem správania. Pochvaly aj výchovné prostriedky boli farebne odlišené, čo uľahčilo ich prehľadnosť. **Vedenie knihy odkazov vrátane uvádzania individuálnych pochvál hodnotí komisár pre deti ako príklad dobrej praxe.**

Na základe zistení z monitoringu bolo potvrdené, že v zariadení sa vreckové deťom nekráti ani nepodmieňuje ako forma sankcie v rámci ukladania výchovných opatrení. Tento prístup je v súlade s princípom rešpektovania hospodárskych práv dieťaťa a napĺňa požiadavky na bezpodmienečné poskytovanie prostriedkov, na ktoré má dieťa zákonný nárok.

Deti boli primeraným spôsobom informované o výške svojho vreckového a boli si vedomé možnosti jeho čerpania. Vreckové si mohli vyzdvihnúť buď jednorazovo, alebo po častiach, podľa vlastného rozhodnutia. Tento systém zároveň umožňuje rozvíjanie finančnej gramotnosti a podporuje samostatné hospodárenie detí s pridelenými prostriedkami.

V programe CDR sa uvádza, že je zakázané pri vykonávaní výchovných prostriedkov uplatňovať akékoľvek formy telesných trestov, hrubé či ponižujúce zaobchádzanie, ako aj také formy, ktoré by dieťaťu mohli spôsobiť fyzickú alebo psychickú ujmu. Zakázané je takisto použiť ako výchovný prostriedok zákaz kontaktu s rodičmi a blízkymi osobami, sociálne vylúčenie, vyžadovanie neprimeraných fyzických výkonov, neprimerané zásahy do vonkajšieho vzhľadu, nosenie znevažujúceho oblečenia, či iné postupy, ktoré by zasiahli do dôstojnosti dieťaťa. **Počas monitoringu bolo zistené, že CDR tento štandard dodržiava a v praxi takéto formy výchovných prostriedkov neuplatňuje.**

2.2.4. Mechanizmus sťažností

Vo vstupnej hale je na viditeľnom mieste umiestnená schránka dôvery, ktorú majú deti k dispozícii v situáciách, keď sa cítia ohrozené, prípadne uprednostnia písomnú formu vyjadrenia, vrátane možnosti zostať v anonymite. Kľúčmi od schránky dôvery disponujú psychologičky CDR.

V zariadení (na jednotlivých SUS) absentuje zverejnenie kontaktných informácií na dozorujúce orgány a kontrolujúce subjekty, (ako napr. komisár pre deti, verejný ochranca práv, ÚPSVaR, Generálna prokuratúra SR). Napriek faktu, že deti majú voľne dostupné zariadenia s pripojením na internet, je vhodné ich účelovo špecificky informovať o mechanizmoch sťažností a kontaktoch na externé nezávislé orgány, ideálne tieto zverejniť na tabuli v spoločných priestoroch.¹⁵

Obrázok: schránka dôvery

Opatrenia komisára pre deti

1. **CDR**: Zabezpečiť zverejnenie kontaktov na nezávislé dozorujúce a kontrolné orgány a inštitúcie, a súčasne poučiť a informovať deti o možnostiach podávať sťažnosti a podnety týmto externým subjektom (aj deťom v profesionálnych rodinách).

Termín plnenia: bezodkladne.

2.3. Kontakt s okolitým svetom / Realizácia práv dieťaťa na kontakt s biologickou rodinou a kroky smerujúce k návratu dieťaťa do svojej biologickej rodiny

2.3.1. Vychádzky a návštevy

Monitoringom bolo zistené, že deťom je každodenne umožnené absolvovať vychádzky mimo zariadenia v trvaní približne dvoch hodín, s možnosťou predĺženia na základe individuálnej dohody s vychovávajúcim zamestnancom. Vychádzky mimo areálu sú štandardne povolené do 18:00 hod., pričom časový rámec môže byť upravený v závislosti od konkrétnych okolností a potrieb dieťaťa.

¹⁵ „Ve všech zařízeních sociální péče by měl existovat účinný interní mechanismus pro podávání stížností a rezidenti by měli mít také možnost podávat stížnosti nezávislému externímu orgánu, který je oprávněn přímo přijímat důvěrné stížnosti a vydávat potřebná doporučení. Stížnosti adresované správě zařízení by měly být zaznamenány v určeném registru.“ Rada Európy / Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT), Informačný prehľad: Osoby zbavené slobody v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Bod 34. Dostupné na: <https://rm.coe.int/1680a8ae64>.

V rámci areálu CDR môžu deti tráviť čas aj po uvedenej hodine, najmä v letnom období, keď je im umožnené využívať vonkajšie priestory až do 22:00 hod.

Uvedený režim vychádzok a pobytu vonku je flexibilne prispôsobovaný veku, individuálnym potrebám a miere zodpovednosti dieťaťa a zároveň zohľadňuje bezpečnostné a organizačné možnosti zariadenia.

Dieťa umiestnené v CDR má právo na osobné návštevy zo strany rodičov a ďalších blízkych osôb, v súlade s platnými právnymi predpismi a vnútorným režimom zariadenia. Podľa aktuálneho programu CDR sú návštevy rodičov umožnené v pracovných dňoch, od pondelka do piatka, v časovom intervale od 07:00 do 14:00 hod. Z dôvodu zabezpečenia organizačného chodu zariadenia je potrebné návštevu vopred nahlásiť, minimálne jeden deň pred jej plánovaným uskutočnením.

V prípadoch, keď uvedený časový rámec nie je pre rodičov z objektívnych dôvodov vyhovujúci, CDR umožňuje individuálnu dohodu o alternatívnom termíne návštevy. Táto možnosť je však limitovaná okolnosťami prípadu – nevzťahuje sa na deti, pri ktorých bolo diagnostikované syndróm CAN (zanedbávanie, zneužívanie alebo týranie), a súčasne ide o situácie, v ktorých je rodič trestne stíhaný pre podozrenie z týrania zverenej osoby.

Vzhľadom na skutočnosť, že tento časový priestor (do 14:00 hod) sa môže prekrývať s pracovnými povinnosťami rodičov, čo by mohlo obmedzovať frekvenciu a dĺžku návštev, sa **zariadeniu odporúča zvážiť úpravu nastavení návštevných hodín, napríklad predĺžením aj do popoludnia či na víkend**, s cieľom vytvoriť priestor na častejšie stretnutia, ktorý by lepšie zohľadňoval individuálne potreby detí a ich blízkych.

Z rozhovorov s deťmi zároveň vyplynulo, že deti majú možnosť udržiavať kontakt so svojimi biologickými rodičmi a inými blízkymi osobami, pričom túto možnosť využívajú v rôznej miere. Zároveň viaceré deti uviedli, že by uvítali častejšie príležitosti na osobný alebo sprostredkovaný kontakt s rodinnými príslušníkmi, čo poukazuje na dôležitosť kontinuálnej podpory týchto väzieb.

Dieťa má taktiež právo na telefonický kontakt s rodičmi a blízkymi osobami, ktorý mu je umožnený a sprostredkovaný s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť dieťaťa. Menším deťom, ktoré nemajú k dispozícii vlastný mobilný telefón, môže tento kontakt sprostredkovať riaditeľ zariadenia, respektíve sociálni pracovníci, a to v pracovnom čase uvedených zamestnancov.

Zo spisovej dokumentácie vyplýva, že CDR umožňuje pravidelne viacerým deťom aj realizáciu pobytov u blízkych, pričom v spisovej dokumentácii boli záznamy aj z pravidelných návštev.

Opatrenia komisára pre deti

2. **CDR**: Zvážiť úpravu nastavení návštevných hodín v CDR tak, aby lepšie reflektovali pracovné povinnosti rodičov a blízkych osôb a umožnili im častejšie udržiavať kontakt s

deťmi. Odporúča sa, aby úprava návštevnych hodín zahŕňala predĺženie návštev aj v popoludňajších hodinách, či cez víkend.

Termín plnenia: bezodkladne.

2.3.2. Sanácia rodinného prostredia

V oblasti sanácie rodín sa situácia u jednotlivých detí značne líši. Niektoré deti nemajú žiadny, respektíve len veľmi obmedzený kontakt s biologickou rodinou, čo vyplýva aj z nedostatočného záujmu zo strany rodičov, úmrtia blízkych osôb, či z iných vážnych dôvodov (závislosti, neschopnosť prevziať rodičovskú zodpovednosť).

CDR organizuje prípadové konferencie, ktorých hlavným cieľom je podpora obnovy, udržania a posilnenia rodinných väzieb. **CDR má toho času len obmedzený počet detí, u ktorých existuje možnosť návratu do domáceho prostredia blízkych osôb**; tento proces sa však snaží aktívne riešiť v prípadoch, kde to okolnosti dovoľujú. Ako príklad možno uviesť maloleté dieťa — bábätko, ktoré sa narodilo utajeným spôsobom, matka spočiatku starostlivosť nezvládala, ale v súčasnosti CDR registruje u matky výrazné zlepšovanie rodičovských zručností. Matka dieťa pravidelne navštevuje v CDR a CDR ju učí rodičovských zručnostiam, čo vytvára predpoklad na opätovné zverenie dieťaťa do jej starostlivosti. Uvedené skutočnosti vyplývajú aj zo spisovej dokumentácie vedenej CDR.

Z výročnej správy CDR za rok 2024 vyplýva, že **spolu bolo za rok 2024 sanovaných 11 detí, z toho sa 3 deti vrátili k svojim biologickým rodičom**. V tejto oblasti zostáva naďalej problematický návrat detí s ŤZP do biologickkej rodiny, ich umiestnenie do náhradnej rodinnej starostlivosti a dlhé čakacie lehoty ich umiestnenia do DSS.

V prípadoch, kde to však okolnosti umožňujú, CDR organizuje aj aktívne stretnutia detí s rodičmi, ako aj pobyty detí u blízkych osôb/rodičov, čo prispieva k udržiavaniu a posilňovaniu rodinných väzieb.

Na základe zistení z monitoringu možno konštatovať, že CDR aktívne **podporuje zachovávanie súrodeneckých väzieb v rámci možností daných individuálnou situáciou dieťaťa**. Pri umiestňovaní detí sa zohľadňuje význam súrodeneckých vzťahov, pričom spoločné umiestnenie je realizované tam, kde to prevádzkové, personálne či zdravotné podmienky umožňujú. V prípadoch, keď spoločné umiestnenie nie je možné (napr. z dôvodu potreby nepretržitej špecializovanej starostlivosti), zariadenie zabezpečuje pravidelný kontakt medzi súrodencami v podobe spoločných stretnutí.

2.3.3. Prístup k mobilu a internetu

V CDR majú deti možnosť využívať mobilné telefóny a internet v súlade s vopred stanovenými pravidlami.

Deti od 15 rokov môžu disponovať vlastným mobilným telefónom, ktorý využívajú po dohode so službukonajúcim vychovávateľom, a to tak, aby nedochádzalo k narúšaniu denného režimu, pokojnej atmosféry v skupine, či k obmedzovaniu ostatných detí. **Po 20:00 hodine sú deti povinné odovzdať svoj mobilný telefón do úschovy vychovávateľovi.** Deťom mladším ako 16 rokov sa prístup k mobilným telefónom umožňuje v obmedzenom režime, a to v rozsahu jednej hodiny denne. Vo veku 16 a viac rokov tento časový limit odpadá. Prístup detí na internet je v CDR v zásade neobmedzený.

Z monitoringu (rozhovorov s deťmi) vyplýva, že CDR sa rešpektuje ich právo na súkromie dieťaťa pri telefonických rozhovoroch, kedy je deťom umožňované telefonovať osamote. To sa vzťahuje na telefonovanie zo služobného aj súkromného mobilu,¹⁶ čím je dodržiavané ústavou garantované právo na tajomstvo správ podávaných telefónom, ako aj súkromia dieťaťa.¹⁷

2.3.4. Súkromie korešpondencie

Na základe rozhovorov bolo zistené, že akákoľvek korešpondencia sa nekontroluje pokiaľ na to neexistuje relevantný dôvod.¹⁸

CDR má vo svojom programe uvedený aj postup, pre prípad kontroly obsahu balíka, ktorý realizuje aj v praxi. V prípade prijatia balíka je službukonajúci vychovávateľ oprávnený za prítomnosti dieťaťa skontrolovať jeho obsah a vylúčiť také súčasti, ktoré považuje za nevhodné na vydanie dieťaťu. S týmito bude naložené v súlade s rozhodnutím riaditeľa CDR, pričom odosielateľ bude o nevydaní obsahu informovaný a zároveň vyzvaný na dohodnutie ďalšieho postupu pri nakladaní s danou zásielkou. Uvedený postup uvedený v programe CDR hodnotí komisár pre deti pozitívne.

2.4. Realizácia práv dieťaťa na oddych a voľný čas

2.4.1. Voľnočasové aktivity

V oblasti voľnočasových aktivít majú deti možnosť zapájať sa do rôznorodých záujmových činností a krúžkov v súlade s ich individuálnymi záujmami. CDR tento proces podporuje, rešpektuje preferencie detí a vytvára podmienky na rozvoj ich záľub. **Z rozhovorov s deťmi vyplynulo, že viacero z nich navštevuje krúžky, ktoré si samy vybrali, a to aj mimo priestorov CDR.** CDR tento záujem ďalej podporuje, vrátane čiastočnej finančnej spoluúčasti pri obstarávaní pomôcok a potrieb spojených s dochádzkou na takéto aktivity, **čo je hodnotené ako veľmi pozitívne.**

¹⁶ Čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa: „Žiadne dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému zasahovaniu do svojho súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.“

¹⁷ Podľa článku 22 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

¹⁸ Čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa: „Žiadne dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému zasahovaniu do svojho súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.“

CDR má zároveň vytvorené **priaznivé podmienky pre záujmovú, športovú, kultúrnu, rekreačnú činnosť** a prejavovanie náboženského vyznania. Vo svojich priestoroch disponuje rozľahlým pozemkom, ktorý zahŕňa detské ihrisko vybavené hojdačkami, preliezačkami, šmýkačkou, pieskoviskom, trampolínou, ako aj dreveným altánkom s ohniskom. Deti majú k dispozícii aj bicykle, trojkolky, odrážadlá, kolieskové korčule, sane a iné športové pomôcky určené na trávenie voľného času, ako aj počítačovú miestnosť a rôzne iné prostriedky, v závislosti od aktuálnej potreby a záujmu detí.

V blízkosti CDR sa nachádzajú aj mestské detské ihriská, Mestská knižnica, Základná umelecká škola, Mestský futbalový klub Skalica, Florbalový klub Skalica, Mestské centrum voľného času s pestrou ponukou záujmových krúžkov, kúpalisko Zlatnícka dolina, Kino CINEMAX a iné.

Umiestnené **deti majú možnosť** podľa vlastného záujmu a potrieb v súlade so svojim náboženským vyznaním **pravidelne navštevovať aj bohoslužby a iné náboženské aktivity** organizované rímskokatolíckou a evanjelickou cirkvou. Každé dieťa má právo slobodne vyznávať svoje vierovyznanie a v prípade záujmu má možnosť samostatne navštíviť príslušné náboženské miesta, napríklad kostol.

2.5. Vedenie spisovej dokumentácie

Zariadenie je povinné viesť spisovú dokumentáciu o dieťati a plnoletej fyzickej osobe, pre ktoré sú vykonávané opatrenia podľa Zákona č. 305/2005 Z. z.¹⁹ Kontrolou vybranej vzorky dokumentácie sa zistilo, **že CDR túto povinnosť dôsledne plní a dokumentácia vedená pri monitorovaných spisoch zodpovedala zákonným požiadavkám.**

V predložených spisoch detí boli vedené všetky relevantné dokumenty, vrátane riadnej evidencie aktivít v oblasti sanácie, záznamov o realizovaných návštevách, ako aj o pobytoch detí u rodičov. Plány sociálnej práce boli vedené štandardne, obsahovali zrejme vyhodnotenie (2-krát ročne) a na ich tvorbe participoval príslušný ÚPSVaR, a aj dieťa. **Úlohy dieťaťa boli vyjadrené aj vlastnoručne dieťaťom písomnou formou v rámci plánov, čo považujeme za veľmi pozitívny a participatívny prístup, ktorý možno označiť ako príklad dobrej praxe.**

Dokumentácia zahŕňa aj riadne vedené záznamy o návštevách, pobytoch mimo CDR, vyhodnotení vplyvu takýchto pobytov, záznamy pri odchode a návrate dieťaťa, ako aj žiadosti o udelenie súhlasu s takýmto pobytom. Rovnako dokumentácia obsahovala aj riadne vedenú komunikáciu s príslušným ÚPSVaR.

Komunikácia a celková spolupráca s ÚPSVaR zo strany sociálnej pracovníčky CDR bola vyhodnotená ako dobrá.

¹⁹ § 96b Zákona č. 305/2005 Z. z.

2.6. Prostredie a materiálne podmienky zariadenia

2.6.1. Vonkajšie a vnútorné priestory zariadenia

CDR má jednu hlavnú budovu, tvorenú dvoma pavilónmi, a samostatne stojaci hospodársky pavilón.

V hlavnej budove sa nachádza **8 samostatných skupín** detí a mladých dospelých, z ktorých má každá svoje spálne, spoločenské miestnosti, kuchynku, sociálne zariadenia, ako aj priestor pre vychovávateľov. Niektoré skupiny sú určené deťom, ktorých zdravotný stav si vyžaduje ošetrovateľskú alebo opatrovateľskú starostlivosť. Majú preto k dispozícii aj také vybavenie, ako napríklad priestor na bazálnu stimuláciu, snoezelen, hydroterapiu, kuchynku na manipuláciu so stravou, so sterilizátorom dojčenských fliaš, vaňou a mobilným sprchovacím lôžkom, ošetrovacie lôžka a pomôcky uľahčujúce hygienu.

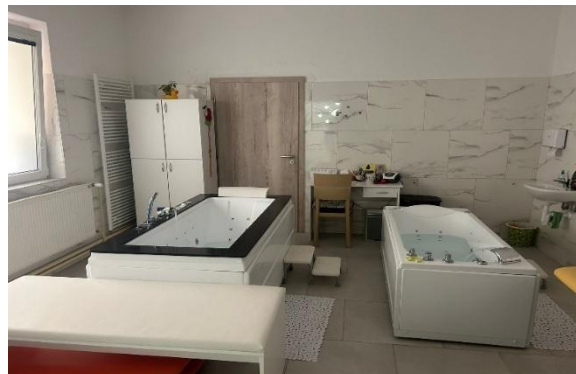
V samostatnej budove pavilónu sú kancelárie vedenia, sociálnych pracovníkov a priestor na stretnutia s rodinami, ako aj trieda elokovaného pracoviska základnej školy, spoločenská miestnosť, registratúrne stredisko a dielňa. Súčasťou pavilónu sú aj priestory na uschovanie záhradného náradia, detských trojkoliek, odrážadiel a iných pomôcok.

Areál CDR dotvára dvor so záhradou, kde majú deti k dispozícii preliezačky, hojdačky, trampolínu, altánok s ohniskom, mobilné pieskovisko a záhradný domček. V celom zariadení je nainštalovaný centrálny protipožiarny systém.

Priestory CDR sú vkusne zariadené, čisté, priestranné a udržiavané na vysokej úrovni. Zariadenie pravidelne modernizuje a obnovuje svoje vybavenie s cieľom zabezpečiť optimálne podmienky pre potreby detí, mladých dospelých i personálu. Riaditeľka zariadenia kontinuálne realizuje rekonštrukčné práce s prihliadnutím na špecifické potreby zdravotne ťažko postihnutých detí. Súčasťou týchto úprav je aj zabezpečenie bezbariérového prístupu, čím sa podporuje ich mobilita a komfort v rámci zariadenia.

Táto systematická starostlivosť o priestory a ich prispôsobovanie reflektuje snahu o zabezpečenie dôstojných a bezpečných životných podmienok pre všetkých užívateľov CDR.

Obrázky: Spoločenská miestnosť a izba detí, izba na špecializovanej samostatnej skupine a miestnosť určená pre hydroterapiu

2.6.2. Priestory určené na osobnú hygienu

Hygienické priestory v zariadení boli čisté, udržiavané a zodpovedali stanoveným štandardom. Ich usporiadanie a vybavenie rešpektuje súkromie detí a vytvára podmienky pre dôstojnú a bezpečnú osobnú hygienu.²⁰

Každá skupina má k dispozícii dostatočný počet kúpeľní a toaliet, ktoré sú vybavené sprchami, vaňami, umývadlami a zrkadlami.

²⁰ „Každý rezident by měl mít svůj osobní uzamykatelný prostor, ve kterém si může uchovávat své osobní věci, a měl by se moci oblékat, svlékat, umýt, osprchovat a vykoupat v podmínkách respektujících jeho intimitu.“ Rada Európy / Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT), Informačný prehľad: Osoby zbavené slobody v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Bod 10. Dostupné na: <https://rm.coe.int/1680a8ae64>.

Obrázky: Kúpeľňa a toalety

Obrázky: Kúpeľňa a toalety

2.7. Personál zariadenia

Počas výkonu monitoringu tím NPM hodnotil prístup zamestnancov ako vysoko profesionálny, odborne kompetentný a reflektujúci silnú mieru angažovanosti vo vzťahu k vykonávanej práci. Personál prejavoval stabilitu, motiváciu a záujem o ďalší odborný rozvoj.

Zamestnanci vyjadrili celkovú spokojnosť s pracovnými podmienkami. Poukázali na funkčný systém ďalšieho vzdelávania, ktorého súčasťou sú pravidelné skupinové supervízie organizované raz mesačne, ako aj individuálne konzultácie zabezpečované podľa potreby.

Vychovávateľa deklarovali, že pracovné prostredie vnímajú ako podporné a bezpečné. Uviedli, že majú možnosť otvorene komunikovať a pri riešení nejasností, pracovných problémov alebo iných otázok sa môžu kedykoľvek obrátiť na riaditeľku CDR, ako aj na vedúcu výchovy. Pracovnú atmosféru hodnotili ako pokojnú a kolegiálnu.

Podľa platnej organizačnej štruktúry ku dňu 1.1.2024 má CDR schválených 74 pracovných úväzkov.

V organizačnej štruktúre CDR ostáva v súčasnosti neobsadených 6,25 pracovných úväzkov, konkrétne na nasledujúcich pozíciách: zástupca riaditeľa, liečebný pedagóg, špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, asistent pedagóga a psychiater.

3. Prehľad opatrení komisára pre deti

3.1. Prehľad opatrení

Termín plnenia	Prijaté opatrenie
Bezodkladne	CDR: Zabezpečiť zverejnenie kontaktov na nezávislé dozorujúce a kontrolné orgány a inštitúcie, a súčasne poučiť a informovať deti o možnostiach podávať sťažnosti a podnety týmto externým subjektom (aj deťom v profesionálnych rodinách). (Opatrenie č. 1, bod 2.2.4.)
	CDR: Zvážiť úpravu nastavení návštevnych hodín v CDR tak, aby lepšie reflektovali pracovné povinnosti rodičov a blízkych osôb a umožnili im častejšie udržiavať kontakt s deťmi. Odporúča sa, aby úprava návštevnych hodín zahŕňala predĺženie návštev aj v popoludňajších hodinách, či cez víkend. (Opatrenie č. 2, bod 2.3.1.)

3.2. Prehľad príkladov dobrej praxe

<ul style="list-style-type: none"> • Vytváranie bezpečného prostredia založeného na dôvere, rešpekte a stabilite, kde deti vnímajú vychovávateľov ako blízke, spoľahlivé a empatické osoby. (bod 2.1.1.)
<ul style="list-style-type: none"> • Spôsob poskytovania špecifickej zdravotnej starostlivosti a paliatívnej starostlivosti v podmienkach CDR, zameraný na zachovanie dôstojnosti detí, vytváranie priaznivých podmienok pre ich život a zaistenie vysokej profesionality ošetrovateľského personálu. (bod 2.2.2.)
<ul style="list-style-type: none"> • V dokumentácii CDR (v „knihe odkazov“) boli vedené záznamy o uložených výchovných prostriedkoch, ktoré boli zhodnotené monitorovacím tímom ako primerané okolnostiam incidentu. Zároveň kniha obsahovala aj vyšší počet individuálnych pochvál, ktoré slúžia ako pozitívny motivačný prostriedok pri posilňovaní žiaducich foriem správania. Pochvaly aj výchovné prostriedky boli farebne odlišené, čo uľahčilo ich prehľadnosť. Vedenie knihy odkazov vrátane uvádzania individuálnych pochvál sa hodnotí ako príklad dobrej praxe. (bod 2.2.3.)

- Plány sociálnej práce boli vedené štandardne, obsahovali zrejme vyhodnotenie (2-krát ročne) a na ich tvorbe participoval príslušný ÚPSVaR, a aj dieťa. **Úlohy dieťaťa boli vyjadrené aj vlastnoručne dieťaťom písomnou formou v rámci plánov, čo považujeme za veľmi pozitívny a participatívny prístup, ktorý možno označiť ako príklad dobrej praxe.** (bod 2.5.)